

Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого
Факультет театрального мистецтва
Кафедра театрознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з наукової роботи

Ірина ЯН
Ірина ЯН

«16» жовтня 2024

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО
В СУЧАСНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти третій (освітньо-творчий)

спеціальність 026 Сценічне мистецтво

освітньо-творча програма Сценічне мистецтво
(назва освітньої програми)

Розробник: РЖЕВСЬКА Майя Юріївна, доктор мистецтвознавства, професор

Викладач: РЖЕВСЬКА Майя Юріївна, доктор мистецтвознавства, професор

РПНД розглянуто і затверджено на засіданні кафедри театрознавства протокол № 9 від 16.10.2024 р.

Завідувач кафедри Наталія Владимірова

РПНД погоджено з гарантом освітньо-творчої програми

Доцент Руслан Неупокоев

16.10. 2024 р.

Пролонговано:

На 20__/20__ н.р.

Завідувач кафедри _____, протокол №__ від «__»__20__

На 20__/20__ н.р.

Завідувач кафедри _____, протокол №__ від «__»__20__

На 20__/20__ н.р.

Завідувач кафедри _____, протокол №__ від «__»__20__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна		заочна	
Характеристика навчальної дисципліни	Обов'язкова			
Курс	Перший		Перший	
Семестр	I		I	
Кількість кредитів -	3		3	
Загальний обсяг годин -	90		90	
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
	20		6	
	Семінарські			
	Практичні			
	10		4	
	Індивідуальні			
	Лабораторні			
	Самостійна робота			
	60		80	
	Вид підсумкового контролю	іспит		іспит

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Сценічне мистецтво в сучасному соціокультурному просторі» є висвітлення актуальних тенденцій розвитку сценічного мистецтва у різноманітності його проявів та інтегрованості до соціокультурних процесів.

Завдання:

- окреслити коло складових сучасного сценічного мистецтва (підвиди, жанри);
- охарактеризувати новітні явища сучасного сценічного мистецтва в контексті тенденцій розгортання мистецьких процесів;
- показати специфіку функціонування сценічного мистецтва як одного з полів сучасного соціокультурного простору.

Очікувані програмні результати навчання (ПРН) за дисципліною:

ПРН 02. Уміння представити результати власних творчих досліджень та здобутків на основі мистецького проекту.

ПРН 06. Уміння ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень, аналізувати наукові тексти інших дослідників, критично ставитися до власних досліджень, вносити необхідні корективи у ході наукової роботи.

ПРН 09. Уміння вирішувати організаційні проблеми в сценічному мистецтві, ухвалювати обґрунтовані рішення для їх розв'язання.

Програма навчальної дисципліни
2. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин												
	Денна форма						Заочна форма						
	усь ого	у тому числі					усь ого	у тому числі					
		л	п	л а б	ін д	с. р.		л	п	л а б	інд	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Тема 1. Соціокультурний простір як мистецтвознавча та культурологічна категорія	9	2	1	-	-	6		1					8
Тема 2. Новітні тенденції в драматичному театрі: Documentary theatre (документальний театр) і вербатім як його різновид.	9	2	1	-	-	6		0,5	0,5				8
Тема 3. Новітні тенденції в драматичному театрі: постдраматичний театр, театр драматургів	9	2	1			6		0,5	0,5				8
Тема 4. Новітні тенденції в драматичному театрі: Інтерактивний театр (імпровізаційний, імерсивний, форум-театр, Playback Theater).	9	2	1	-	-	6		0,5	0,5				8
Тема 5. Тенденції розвитку театру ляльок.	9	2	1	-	-	6		0,5	0,5				8
Тема 6. Жанрово-стильова множинність сучасного музичного театру.	9	2	1	-	-	6		0,5	0,5				8
Тема 7. Оперна режисура у XXI ст. Régisseur (режисерська опера), пост-опера.	9	2	1	-	-	6		0,5					8
Тема 8. Традиції циркового мистецтва в художніх реаліях сучасності. Театралізація циркового мистецтва: Cirque Nouveau (сучасний цирк).	9	2	1	-	-	6		0,5	0,5				8
Тема 9. Театр і популярна музика: зони перетину. Рок-концерт	9	2	1	-	-	6		0,5					8

як видовище.												
Тема 10. Сценічне мистецтво України в умовах війни: проблеми функціонування, репертуарні пошуки.	9	2	1	-	-	6		1	1			8
Усього годин	90	20	10	-	-	60		6				80

Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Перегляд і обговорення відеоматеріалів, що презентують різні прояви сучасного сценічного мистецтва	4
2	Заслуховування й обговорення доповідей (рефератів) аспірантів щодо предметної сфери їхніх досліджень	6

Тема 1. Соціокультурний простір як мистецтвознавча та культурологічна категорія

Соціокультурний простір як концепт. «Біосфера» В. Вернадського як особливий просторово-часовий континуум, що є середовищем життя на Землі. Розуміння процесуальності як умови існування простору, його розгортання у принципово різних вимірах. Концепція полів соціального простору (П'єр Бурдьйо), що беруть участь у культурному виробництві (літературні, артистичні, наукові тощо). Національні соціокультурні простори в умовах транснаціональних практик міжкультурної взаємодії (мультикультуралізм, транскультуралізм, діалог культур). Функції елементів соціокультурного простору. Семіосфера. Культура в сукупності її проявів як семіотичний простір. Регіональні соціокультурні простори. Художній простір як один з компонентів соціокультурного простору. Часопросторовий континуум витвору мистецтва.

Рекомендована література

Зуєв С. Сучасний культурний простір та семіотика музичного фестивалю (на матеріалах Харкова) : дис. ...канд. мист. Харків, 2007. 207 с.

Степанов В. Соціокультурний простір сучасності. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2014. Вип. 43. С. 104-110.

Суліменко О. Структура етнокультурного простору України: формування та взаємодія складових елементів : дис. ...канд. соціол. наук: 22.00.03 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2004.

Pierre Bourdieu: Key Concepts / Second edition. Taylor & Francis, 2012. 304 p.

Тема 2. Новітні тенденції в драматичному театрі: Documentary theatre (документальний театр) і вербатім як його різновид.

Документальний театр та його різновиди (дослівний, театр розслідування, театр факту, театр свідка, автобіографічний театр, етнодрама). Петер Вайс: «Сила документального театру полягає в його здатності організувати

фрагменти реальності у придатну для використання модель». Генеза сучасного документального театру. Діяльність Ервіна Піскатора, його політичний театр. Заснування The Unity Theatre (Ліверпуль, 1930-ті рр.). Федеральний театральний проект (США, 1935–1939) і «Жива газета». «Розслідування» П. Вайса, історія його постановок. Есе П. Вайса «Нотатки про сучасний театр», 14 елементів і потенційних джерел документального театру: протоколи засідань, справи, листи, статистичні таблиці, біржові комюніке, презентації балансів банків і промислових підприємств, офіційні коментарі, виступи, інтерв'ю, заяви відомих особистостей, преса, радіо, фото- чи кінорепортажі подій та всі інші медіа, що свідчать про сьогоднішнє. Жанрова різноманітність документального театру. Verbatim theatre (дослівний театр, стенографічний театр) як форма документального театру.

Рекомендована література

Documentary drama and theatre. *The Oxford Companion to Theatre and Performance* / Edited by Dennis Kennedy. Oxford University Press, 2010. P. 173.

Get Real: Documentary Theatre Past and Present / ed. Alison Forsyth and Chris Megson. Houndmills, Basingstoke, Hampshire [England]; Palgrave Macmillan, 2011. xix+256 p.

Paget D. «Verbatim Theatre»: Oral History and Documentary Techniques // *New Theatre Quarterly*. 3.12. Cambridge University Press, 1987. P. 317-336.

Weiss, Peter (1971). Notizen zum dokumentarischen Theater. *Rapporte* 2. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1971. 153 s.

Тема 3. Новітні тенденції в драматичному театрі: постдраматичний театр, театр драматургів.

Перформативний переворот 1960-х рр. Відмова від ідеї театру як форми буття літератури. Перехід від вербальної текстової культури до культури візуальної. Г.-Т. Леманн та поняття «постдраматичний театр». Відсутність ієрархії засобів сценічної виразності, смислова перенасиченість або нестача сценічного дійства, культ тілесності тощо. Побудова постановок не на сюжетних, а на асоціативних зв'язках. Відхід від індивідуальної роботи, колаборація режисерів і художників. Societas Raffaello Sanzio як приклад авангардистської творчої формації (від 1981). Реполітизація постдраматичного театру. Танцювальні й хореографічні практики. Реактуалізація слова.

Театр Драматургів як «платформа для презентації текстів, навчання та обміну досвідом драматургів та підвищення ролі автора в українському соціумі». Горизонтальна взаємодія як основа концепції організації Театру драматургів.

Рекомендована література

Театр Драматургів. *Велика ідея*. <https://biggggidea.com/project/teatr-dramaturgiv/>

Freedman, John. The Texts of Kyiv's Theater of Playwrights: Literary-based Acts of War // *Laertes*. November, 2022. <https://www.laertesbooks.org/theater-of-playwrights-intro>

Lehmann H.-T. *Postdramatic Theatre*. Translated and with an introduction by Karen Jürs-Munby. London and New York : Routledge, 2006. 224 p.

Тема 4. Новітні тенденції в драматичному театрі: Інтерактивний театр (імпровізаційний, імерсивний, форум-театр, Playback Theater).

Руйнування «четвертої стіни» як головна передумова інтерактивного театру. Втілення ідеї діалогу та взаємодії між аудиторією й акторами. Вміщення глядача до одного ігрового простору з виконавцями. Форми участі: запропонувати ідеї для виступу, потримати реквізит, стати персонажем вистави. Участь у зміні ходу сюжету п'єси (колективне обговорення), надання глядачеві права зупинити виставу (форум-театр як прояв «Театру пригнічених» Аугусто Боала). Суб'єктивація глядача. А. Боал: концепція «глядача-актора». Призначення інтерактивного театру: постановка складних політичних або моральних питань, пошуки соціальної справедливості. Простір і дизайн декорацій в інтерактивному театрі. Використання нетеатральних просторів для постановок (site-specific, «реальний простір»). Playback Theater як форма імпровізаційного театру, де глядачі розповідають історії зі свого життя, що розігруються на сцені. Застосування цифрових технологій. Віртуальна реальність.

Рекомендована література

Литвиненко Л. И. Психодраматичний театр Playback – театр спілкування й дії. *Простір арттерапії* : зб. наук. ст. / ЦППО АПН України, ГО «Арт-терапевтична асоціація». Київ : Міленіум, 2007. Вип. 1. С. 49–59.

Савінов В. В. Інтерактивний психологічний театр як засіб профілактики та подолання стресових ситуацій. *Профілактика порушень адаптації молоді до повсякденних стресів і кризових життєвих ситуацій* : навч. посіб. / за наук. ред. Т. М. Титаренко. Київ : Міленіум, 2011. 272 с. С. 189–208. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/10683/1/Savinov%20V.V.%20The%20Role%20of%20Conductor%20in%20Playback-Interview-%28Rus.-Engl.%29.pdf>

Coleman, Janet. *The Compass: The Improvisational Theatre that Revolutionized American Comedy*. Centennial Publications of the University of Chicago Press, 1991. 362 p.

Johnstone K. *Impro: Improvisation and the Theatre* / Rev. ed. London: Methuen, 2007.

Spolin V. *Improvisation for the Theater: A Handbook of Teaching and Directing Techniques (Drama and Performance Studies)*. Third rev. ed. Evanston, Il.: Northwestern University Press, 1999. 397 p. URL : <https://cuvintepresate.files.wordpress.com/2012/11/improvisation-for-the-theatre-viola-spolin.pdf>

Тема 5. Тенденції розвитку театру ляльок.

Специфіка сучасного театру ляльок. Театральна лялька як головний засіб втілення художніх образів і носій сенсів. Системи ляльок. Прийоми художньої виразності імпровізованої ляльки, метафоричність пластичного жесту. Значення комплексу виражальних засобів, що мають візуальну природу. Онтології мистецтва ігрової ляльки: «диво матерії, що оживає». Класичний театр ляльок (театр ляльок закритого прийому). Альтернативні міметизмові творчі пошуки європейського театру ляльок (Я. Грушецький). «Третій жанр» (Генрік

Юрковський): існування акторів у відкритому прийомі у сценічному просторі поруч з ляльками. Оновлення сценічних тропів. Звернення до традицій народного театру ляльок, стилізація фольклору. Прийом «чорного кабінету». «Поетизація» української лялькової сцени. Прихильники традиційної школи й новатори.

Рекомендована література

Бучма О. Є. Мистецтво ігрової ляльки кінця ХХ – початку ХХІ століття як синтетичний вид сценічного мистецтва. *Мистецтвознавчі записки* : зб. наук. праць. 2020. Вип. 38. С. 186–190.

Бучма О. Є. Особливості створення сценічного образу з театральними ляльками різних систем. *Культура України*. 2013. Вип. 41. С. 190–198.

Грушецький Я. І. Режисерські пошуки в театрі ляльок України останньої чверті ХХ століття : дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.02. Київ : КНУТКіТ, 2013. 190 с.

Неупокоєв Р. Онтологія мистецтва ігрової ляльки як культурне втілення специфічних засобів виразності. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого*. 2018. Вип.23. С. 27-34.

Jurkowski H. *Metamorfozy teatru lalek w dwudziestym wieku*. Warszawa : Oficyna Wydawnicza Errata, 2002. 356 s.

Тема 6. Жанрово-стильова множинність сучасного музичного театру.

Художні та організаційні засади діяльності сучасного оперного театру. Оперні фестивалі: різноманітність підходів до формування концепцій. Postopera. Осмислення тілесності співака як одна з рушійних сил сучасної опери. Хореографічні практики. Сучасні проекти театру оперети. Постановка мюзиклу: творчий та комерційний аспекти. Музичний театр в умовах «епохи соціального дистанціювання». «Віртуальний Бродвей» (iBroadway), соціальні мережі як особливий театральний простір. Художні практики музичних театрів України.

Рекомендована література

Ржевська М. Музичний театр у мережі Internet: формотворчий та комунікативний аспекти. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. 2024. Вип. 139. С. 65-74. DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2024.139.301111>

Соломонова О. (2021) Інтерпретаційні стратегії сучасного музично-театрального мистецтва: тенденції, фактори. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського*, (131), с. 104–120. doi: 10.31318/2522-4190.2021.131.243224.

Черкашина-Губаренко М. Р. Оперний театр у мінливому часопросторі. Харків : Акта, 2015. 392 с.

Brown H., Rosand E., Strohm R., Noiray M, Parker R., Whittall A., Savage R., and Millington B. *Opera (i) Grove Music Online*. Edited by Deane Root. 2001. <https://doi.org.du.idm.oclc.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.40726>

iBroadway: Musical Theatre in the Digital Age. Hillman-McCord, J. (eds). Palgrave Macmillan, Cham, 2017. 382 p.

Lonergan P. Theatre & Social Media. London, New York : Palgrave Macmillan, 2016. X + 94 p.

Novak J. Postopera: Reinventing the Voice-Body. London : Routledge, 2017. 192 p.

Тема 7. Оперна режисура у XXI ст. Regieoper (режисерська опера), пост-опера.

Специфіка постановки оперної вистави. Музична драматургія як основа оперного тексту. Особливі вимоги до професії режисера музичного театру: «бачити музику і чути сценічний образ». Виявлення режисури в опері: переконливість звуко-зорових образів. Типи підходів до постановки. Роль А. Аппія у становленні концепції Regieoper («режисерської опери»), вплив ідей Р. Вагнера. Робота режисерів драматичного театру над постановкою оперних творів. Діяльність Р. Кастеллуччі, К. Варліковського. «Ейнштейн на пляжі» Ф. Гласса і Р. Вілсона: започаткування практики сумісного творення опери композитором і режисером. В. Троїцький і формація NOVA OPERA. Проекти лабораторії сучасної опери OPERA APERTA.

Рекомендована література

Гончар О. (2021) «Опера ‘Тангойзер’ Ріхарда Вагнера в режисерській інтерпретації Ромео Кастеллуччі». *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського*. (131), с. 137–153. doi: 10.31318/2522-4190.2021.131.243226

Кордовська П. «Страшна помста» Євгена Станковича: Credo, ergo sum? *The Claquers*. 28.11.2022.

<https://theclaquers.com/posts/10421?fbclid=IwAR0cgB2hgCWJvt74NMGgyvWft88MI1T3ljOqxValzuRrVt9wzAKdW4d3OEK>

Соломонова О. (2021) Інтерпретаційні стратегії сучасного музично-театрального мистецтва: тенденції, фактори. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського*, (131), с. 104–120. doi: 10.31318/2522-4190.2021.131.243224

Черкашина-Губаренко М. Р. Оперний театр у мінливому часопросторі. Харків : Акта, 2015. 392 с.

Novak J. Postopera: Reinventing the Voice-Body. London : Routledge, 2017. 192 p.

Тема 8. Традиції циркового мистецтва в художніх реаліях сучасності. Театралізація циркового мистецтва: Cirque Nouveau (сучасний цирк).

Історія цирку в його обумовленості соціокультурними обставинами.

Естетика і соціальні функції сучасного цирку. Театралізація циркових вистав. Розвиток циркових жанрів «поза цирковим манежем». Сценічний простір: театр, традиційне шапіто, вулиця, «неспецифічні простори» (школи, музеї тощо). Імерсивність у цирку: залучення глядачів до підготовки й самої дії. Широта діапазону форм: від мінімальних запозичень з інших жанрів з дотриманням специфіки цирку до гібридних форм наративного шоу

(вербального чи невербального). Значення імпровізації. Необхідність узгодження сміливих творчих пошуків і врахування потреб публіки. Циркові фестивалі. Аналіз постановок цирків Big Apple Circus, Ringling Bros. and Barnum & Bailey (США) и Cirque du Soleil (Канада). Стан авторського права в галузі циркового мистецтва в Україні. Професійна підготовка фахівців у Київській муніципальній академії естрадного та циркового мистецтва

Рекомендована література

Житницький, А. З., Шумакова, С. М. Філософсько-естетична сутність циркового мистецтва. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series "Theory of Culture and Philosophy of Science*, (1114), 66-71. Retrieved from <https://periodicals.karazin.ua/thcphs/article/view/2161>

Поспелов О. Авторське право в сучасному цирковому мистецтві. *Культурологічна думка*. 2018. №14. С. 184-191.

Поспелов О. Циркове мистецтво у просторі та часі: від Колізею до амфітеатру Естлі; від скоморохів до сучасності. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Мистецтвознавство. 2019. Вип. 30. С. 14–21.

Albrecht, Ernest. *The Contemporary Circus: Art of the Spectacular*. Scarecrow Press, 2006. 292 p.

Bates, Eric. *The Contemporary Circus Handbook: A Guide to Creating, Funding, Producing, Organizing and Touring for the 21st Century* / Editors Kim Campbell, Benjamin Domask-Ruh. Modern Vaudeville Press, 2023. 374 p.

Circus, theatrical entertainment. *Encyclopaedia Britannica*. Mar. 4, 2025. <https://www.britannica.com/art/circus-theatrical-entertainment>

Тема 9. Театр і популярна музика: зони перетину. Рок-концерт як видовище.

Рекомендована література

Ржевська М., Романко В. Інтермедіальність у формах презентації рок-музики. *Науковий вісник КНУТК ім. І. К. Карпенка-Карого*. 2022. Вип. 31. С. 110-117. DOI: <https://doi.org/10.34026/1997-4264.31.2022.267531>

Ржевська, М., Романко, В. (2024). Концертна презентація рок-музики у динаміці візуальних проявів: музиканти на сцені. *Fine Art and Culture Studies*, 6, 67–74, DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-6-10>

Тема 10. Сценічне мистецтво України в умовах війни: проблеми функціонування, репертуарні пошуки.

Робота театрів в умовах повномасштабного вторгнення. Пошкодження театральних приміщень. Релокація театрів. Спрямування репертуару: рефлексії на події, що відбуваються («Лишатись (не) можна...» Херсонського музично-драматичного театру, «Imperium Delendum Est» Львівського драматичного театру ім. Лесі Українки, «Всупереч» Дніпровського театру драми та комедії та ін.), актуалізація сучасної проблематики в постановках класичних текстів. Адаптація репертуарних стратегій музичних театрів до умов воєнного часу. «Псалми війни» у Львівській національній опері, спільний концерт української

та польської музичної спільноти «Солідарність з Україною». Гастролі українських театрів за кордоном. Національна опера України: виступи у США, Японії, Франції, Італії, Польщі, Литві. Спеціальні українські програми на Авіньйонському фестивалі. Постановки українських режисерів у театрах Європи. Діяльність Театру драматургів за кордоном за підтримки європейської театральної спільноти: перформативні читання текстів українських авторів. Проєкт «Про війну: українські драматурги розповідають про життя під час повномасштабного вторгнення Росії», реалізований в перші місяці вторгнення. Глобальна ініціатива Worldwide Ukrainian Play Readings.

Рекомендована література

Гайшенець А. Драма йде на війну. *Лівий берег*. 2023. 3 лютого. URL : https://lb.ua/culture/2023/02/03/544533_drama_yde_vivnu.html

Глобальна ініціатива Worldwide Ukrainian Play Readings. <https://ukrdrama.ui.org.ua/ua/news/hlobalna-initsiatyva-worldwide-ukrainian-play-readings>

Жила С. Театр на експорт: Як приймають наших театралів за кордоном протягом «воєнного» сезону та що вони розповідають світу про Україну. <https://life.pravda.com.ua/columns/2023/09/08/256434/>

Мистецтво в обороні: колективна монографія. Київ: Фенікс, 2024. 1024 с. <https://academyart.org.ua/news/kolektyvna-monohrafiia-nam-ukrainy>

«Україна в огні»: мистецько-культурологічні рефлексії події війни: колективна монографія. Київ, 2024. 320 с. https://icr.org.ua/wp-content/uploads/2025/02/Book-2024_Ukraina_v_ohni.pdf

Методи навчання

Словесні, наочні, практичні, проблемно-пошукові, самостійна робота, інтерактивні.

Методи контролю

Результати навчальної діяльності аспірантів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Поточне оцінювання роботи аспірантів впродовж семестру проводиться за допомогою експрес-опитування з розглядуваної теми, контрольних вправ, творчих завдань, оцінювання виконаних практичних завдань.

12. Розподіл балів, які отримують аспіранти (Усього – 100 балів)

Поточний контроль										
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Сума
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40

За підготовку доповіді (реферату) – до 20 балів

Екзамен – до 40 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Бучма О. Є. Мистецтво ігрової ляльки кінця ХХ – початку ХХІ століття як синтетичний вид сценічного мистецтва. *Мистецтвознавчі записки* : зб. наук. праць. 2020. Вип. 38. С. 186–190.

Бучма О. Є. Особливості створення сценічного образу з театральними ляльками різних систем. *Культура України*. 2013. Вип. 41. С. 190–198.

Гайшенець А. Драма йде на війну. *Лівий берег*. 2023. 3 лютого. URL : https://lb.ua/culture/2023/02/03/544533_drama_yde_vivnu.html

Глобальна ініціатива Worldwide Ukrainian Play Readings. <https://ukrdrama.ui.org.ua/ua/news/hlobalna-initsiatyva-worldwide-ukrainian-play-readings>

Гончар О. (2021) «Опера ‘Тангойзер’ Ріхарда Вагнера в режисерській інтерпретації Ромео Кастеллуччі». *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського*. (131), с. 137–153. doi: 10.31318/2522-4190.2021.131.243226

Грушецький Я. І. Режисерські пошуки в театрі ляльок України останньої чверті ХХ століття : дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.02. Київ : КНУТКіТ, 2013. 190 с.

Жила С. Театр на експорт: Як приймають наших театралів за кордоном протягом «воєнного» сезону та що вони розповідають світу про Україну. <https://life.pravda.com.ua/columns/2023/09/08/256434/>

Житницький, А. З., Шумакова, С. М. Філософсько-естетична сутність циркового мистецтва. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series "Theory of Culture and Philosophy of Science*, (1114), 66-71. Retrieved from <https://periodicals.karazin.ua/thcphs/article/view/2161>

Зуєв С. Сучасний культурний простір та семіотика музичного фестивалю (на матеріалах Харкова) : дис. ...канд. мист. Харків, 2007. 207 с.

Кордовська П. «Страшна помста» Євгена Станковича: Credo, ergo sum? *The Claquers*. 28.11.2022.

<https://theclaquers.com/posts/10421?fbclid=IwAR0cgB2hgCWJvt74NMGgyvWft88MI1T3ljOqxValzuRrVt9wzAKdW4d3OEk>

Литвиненко Л. И. Психодраматичний театр Playback – театр спілкування й дії. *Простір арттерапії* : зб. наук. ст. / ЦППО АПН України, ГО “Арт-терапевтична асоціація”. Київ : Міленіум, 2007. Вип. 1. С. 49–59.

Мистецтво в обороні : колективна монографія. Київ : Фенікс, 2024. 1024 с. <https://academvart.org.ua/news/kolektivna-monohrafiia-nam-ukrainy>

Неупокоєв Р. Онтологія мистецтва ігрової ляльки як культурне втілення специфічних засобів виразності. *Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого*. 2018. Вип.23. С. 27-34.

Поспелов О. Авторське право в сучасному цирковому мистецтві. *Культурологічна думка*. 2018. №14. С. 184-191.

Поспелов О. Циркове мистецтво у просторі та часі: від Колізею до амфітеатру Естлі; від скоморохів до сучасності. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Мистецтвознавство. 2019. Вип. 30. С. 14–21.

Ржевська М. Музичний театр у мережі Internet: формотворчий та комунікативний аспекти. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. 2024. Вип. 139. С. 65-74. DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2024.139.301111>

Ржевська М., Романко В. Інтермедіальність у формах презентації рок-музики. *Науковий вісник КНУТК ім. І. К. Карпенка-Карого*. 2022. Вип. 31. С. 110-117. DOI: <https://doi.org/10.34026/1997-4264.31.2022.267531>

Ржевська, М., Романко, В. (2024). Концертна презентація рок-музики у динаміці візуальних проявів: музиканти на сцені. *Fine Art and Culture Studies*, 6, 67–74, DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2024-6-10>

Савінов В. В. Інтерактивний психологічний театр як засіб профілактики та подолання стресових ситуацій. *Профілактика порушень адаптації молоді до повсякденних стресів і кризових життєвих ситуацій* : навч. посіб. / за наук. ред. Т. М. Титаренко. Київ : Міленіум, 2011. 272 с. С. 189–208. URL : <https://lib.iitta.gov.ua/10683/1/Savinov%20V.V.%20The%20Role%20of%20Conductor%20in%20Playback-Interview-%28Rus.-Engl.%29.pdf>

Соломонова О. (2021) Інтерпретаційні стратегії сучасного музично-театрального мистецтва: тенденції, фактори. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського*, (131), с. 104–120. doi: 10.31318/2522-4190.2021.131.243224.

Степанов В. Соціокультурний простір сучасності. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2014. Вип. 43. С. 104-110.

Суліменко О. Структура етнокультурного простору України: формування та взаємодія складових елементів : дис. ...канд. соціол. наук: 22.00.03 / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2004.

Театр Драматургів. *Велика ідея*. <https://biggggidea.com/project/teatr-dramaturgiv/>

«Україна в огні»: мистецько-культурологічні рефлексії події війни : колективна монографія. Київ, 2024. 320 с. https://icr.org.ua/wp-content/uploads/2025/02/Book-2024_Ukraina_v_ohni.pdf

Черкашина-Губаренко М. Р. Оперний театр у мінливому часопросторі. Харків : Акта, 2015. 392 с.

Albrecht, Ernest. *The Contemporary Circus: Art of the Spectacular*. Scarecrow Press, 2006. 292 p.

[Bates](#), Eric. *The Contemporary Circus Handbook: A Guide to Creating, Funding, Producing, Organizing and Touring for the 21st Century* / Editors [Kim Campbell](#), [Benjamin Domask-Ruh](#). Modern Vaudeville Press, 2023. 374 p.

Brown H., Rosand E., Strohm R., Noiray M, Parker R., Whittall A., Savage R., and Millington B. Opera (i) *Grove Music Online*. Edited by Deane Root. 2001. <https://doiorg.du.idm.oclc.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.40726>

Circus, theatrical entertainment. *Encyclopaedia Britannica*. Mar. 4, 2025. <https://www.britannica.com/art/circus-theatrical-entertainment>

Coleman, Janet. *The Compass: The Improvisational Theatre that Revolutionized American Comedy*. Centennial Publications of the University of Chicago Press, 1991. 362 p.

Documentary drama and theatre. *The Oxford Companion to Theatre and Performance* / Edited by Dennis Kennedy. Oxford University Press, 2010. P. 173.

Freedman, John. *The Texts of Kyiv's Theater of Playwrights: Literary-based Acts of War* // Laertes. November, 2022. <https://www.laertesbooks.org/theater-of-playwrights-intro>

Get Real: Documentary Theatre Past and Present / ed. Alison Forsyth and Chris Megson. Houndmills, Basingstoke, Hampshire [England]; Palgrave Macmillan, 2011. xix+256 p.

iBroadway: Musical Theatre in the Digital Age. Hillman-McCord, J. (eds). Palgrave Macmillan, Cham, 2017. 382 p.

Johnstone K. *Impro: Improvisation and the Theatre* / Rev. ed. London: Methuen, 2007.

Jurkowski H. *Metamorfozy teatru lalek w dwudziestym wieku*. Warszawa : Oficyna Wydawnicza Errata, 2002. 356 s.

Lehmann H.-T. *Postdramatic Theatre*. Translated and with an introduction by Karen Jürs-Munby. London and New York : Routledge, 2006. 224 p.

Loneragan P. *Theatre & Social Media*. London, New York : Palgrave Macmillan, 2016. X + 94 p.

Novak J. Postopera: Reinventing the Voice-Body. London : Routledge, 2017. 192 p.

Paget D. «Verbatim Theatre»: Oral History and Documentary Techniques // New Theatre Quarterly. 3.12 .Cambridge University Press, 1987. P. 317-336.

Pierre Bourdieu: Key Concepts / Second edition. Taylor & Francis, 2012. 304 p.

Spolin V. Improvisation for the Theater: A Handbook of Teaching and Directing Techniques (Drama and Performance Studies). Third rev. ed. Evanston, IL: Northwestern University Press, 1999. 397 p. URL : <https://cuvintepresate.files.wordpress.com/2012/11/improvisation-for-the-theatre-viola-spolin.pdf>

Weiss, Peter (1971). Notizen zum dokumentarischen Theater. Rapporte 2. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1971. 153 s.

Інформаційні ресурси

Національна електронна науково-інформаційна система НАУКА. URL: <https://nauka.gov.ua>

Офіційний сайт Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України. <https://www.etnolog.org.ua/>

Офіційний сайт Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України. <http://www.mari.kiev.ua/>

Офіційний сайт Інституту культурології НАМ України. <https://icr.org.ua/>

«Енциклопедія Сучасної України» (багатотомне науково-енциклопедичне видання Інституту енциклопедичних досліджень НАН України). <https://esu.com.ua>

Відкриті освітні ресурси. URL: <https://www.library.kpi.ua/open-educational-resources/>

Відкриті підручники. URL: <https://open.umn.edu/opentextbooks>

Академічна доброчесність: інформаційний бюлетень / Є. Ніколаєв. URL: <https://www.skeptic.in.ua/bulletin/?fbclid=IwAR3iJuvbs331-hYF2ciKXPZGzAIKDNuN-GYP78xpJynDjRkRFWLS3olbDBQ>

Журнал «Наука та метрика». URL: <https://nim.media/>